

KDO PODRAŽUJE PREMOK?

TONA ANTRACITNA PREMOKA SE PRODAJA PO \$15.17, RUDARJI PA PREJEMAJO SANKO \$3.38.

Premogovniki in drugi privatni lastniki interesirani so, da se podraži rudarske meze, da so podražile premog.

Chicago, Ill. — Če konsument stoni v prodajalno in se pritoži zaradi visokih cen, tedaj mu trgovci odgovorijo, da so visoke delavke meze povzročile dražnjo. Nikdar ne bo trgovci udarili po profitirjih. Če se pa najde trgovci, ki kritizirajo profitarstvo, se to kajen, katere najdemo povsod. V velikih dnevnih se čisto ravno take obdolžujejo. Visoka delavska meza je pogosto črna slika, je monotona pesem, ki se vije okoli kapitalistične čašice, od kar smo dobili dražnjo. Ali konsument se zdi, da je bil nagan, ko kve, da ruder prejme petino od tega, kar on plača za tona trdega premoga, in s tega del se nehoti vpraša, kam grede druge štiri petine, ki jih ne prejme ruder.

Odgovor na to vprašanje je zelo enostaven. Diferenca ostane v žepih profitarjev, kajti premog se skoraj vedno profitirskih rok, predno doseže konsumente.

Tona trdega premoga stane konsumentu \$15.17, ruder je prejel za svoje delo, da je spravil premog na svitlo pa le \$3.38.

George Olin Smith, ravnatelj ameriškega geološkega in statističnega urada, je v svojem izveščanju, da se je približno polovica "Coal Age." Smith pravi, da je stale vsa rudarska dela za proizvodnjo ene tone trdega premoga \$3.38. To pomeni, da so rudarji za ta vstopni nakopali premog, ga spravili iz rudnika in naložili v železniški voz. Ako odbijemo te proizvodne stroške, tedaj vidimo, da ostane še enajst dolarjev devet in sedemdeset centov, ali skoraj štirikrat toliko, kot so prejeli rudarji za proizvodnjo ene tone premoga.

Is tega sledi, da so ljudje, ki trdijo, da je visoka rudarska meza podražila premog, veliki lažljivci, ki hočejo za vsako ceno zvrniti krivdo na rudarje za podražitev premoga.

So pa še drugi dokazi, ki ravno tako jasno govorijo, da profitirji navijajo cene navzgor.

Na pr. proizvodni stroški za tona trdega premoga so znašali v letu 1916 v prvih treh mesecih \$1.58. V zadnjih treh mesecih leta 1916 so znašali proizvodni stroški \$3.31. Povikali so se samo za \$1.73. S cenami je bilo svedo drugače. Cena je poskočila za \$3.61, ali dvakrat toliko, kot se je povikala meza. In to se je zgodilo v Serantonu, v areu antracitnega premogovega polja.

In kaj je temu vzrok? Ali imajo tiati, ki so podražili premog, kakšen tehten vzrok za tako podražitev premoga? Prav nobene! Edini vzrok je profitarstvo, neizmerna lakomnost po hitrem obogatitju.

Rudar ne pobere premoga kar na tleh, da ga po tem naloži v voziček. Nakopati ga mora in predno ima nakopano tona premoga, mora odstraniti pol tone kamele. Poleg mora opravičiti tako svano mrtvo delo. Staviti mora podporne stebre, skrbeti mora za odtok vode in ventilacijo. Za vse to dele pa odpade na rudarje, ko so spravili tona premoga na svitlo in naložili, le tri dolarje osam in trideset centov.

In pri rudarjih, ki kopljejo mehki premog, niso razmere nič boljše. Ko je bila podpisana pogodba med rudarji in podjetniki na polju mehkega premoga v letu 1920 dne 31. marea v New Yorku, so podjetniki takoj lažvili, da morajo tona premoga podražiti za \$1.25 do \$1.60, da bi ravno so se povikali proizvodni stroški pri eni toni premoga za

STAR DELAVEC, TRI MESSOR BREZ DELA, STANUJE V KOTLU!

Wilmington, Del. — Joseph Goteja, starega 60 let, ki je bil prej vpoalen v tukajšnji železarski tovarni, so te dni našli ležega v starem parnem kotlu sunaj mesta. Moč je bil istradan na smrt. Ko so ga pripeljali v bolnišnico, je povedal zdravnikom, da je že tri mesece brez dela, toda eram ga je, da bi beračil za jed.

BANKIR DUBIA NA TINEM IZPUŠČEN!

Privatni bankir, ki je pripravil 4000 vlagateljev ob \$90,000, se je izmuznil iz jele.

Chicago, Ill. — Henry A. Dubia, lastnik znane bankrotirane Industrial Savings banke na Blue Island Ave. in 20. ulice, ki je bil pred dvema letoma obsojen na tri leta zapora v državni ješalnici v Jolietu, je bil zadnje dni na tihem pomilostljen. Itak malina kazen mu je bila skrajšana za polovico — sedel je samo leto in šest mesecev.

Dubia je od leta 1902 vodil ne-solvstveno banko, kakor mu je bilo dokazano pri sodniški obravnavi; okrog \$900,000 tojega denarja je smetel za financiranje dveh postranih podjetij, ki sta končno propadla. Ko je njegova banka skrahirala, je 4000 vlagateljev — veličina delavcev — izgubilo okroglo \$90,000.

Za ta sličin je dobil Dubia samo tri leta zapora, toda pomilostilniški odbor je sklenil, da je za pomilostitev bankirja se to prevedlo, da je bil na svobodo izpuščen. Dubia je nastopil kazen 6. decembra 1919.

KORUPCIJA ZA KORUPCIJO V ARMIJI

Vojni departament odločen je, da deset milijonov dolarjev pri kometih.

Washington, D. C. — Iz krogov justičnega departamenta podoja, da najbrj pride pred kriminalno sodišče več bivših armadnih častnikov, ki so zapleteni v škandal s konjaki komati. Predsednik Harding je pravkar razveljavil kontrakt vojnega departamenta s United States Harness kompanijo v Ransonn, W. Va., ki je proizvajala preostanek komatov, katere je prejela vlada naročila na avna do ob času vojne.

Vojni tajnik Weeks je poročal, da je prejeli vojni tajnik Baker sklenil pogodbo s omenjeno družbo za preostale komate. Sedanji justični tajnik Daugherty pa je odkril, da so bili v avni s to pogodbo izvršeni kriminalni prestopi, ki in prizadeti je več višjih častnikov, ki več niso v aktivni službi. Skratka: vojni departament bi moral imeti najmanj deset milijon dolarjev za preostale komate, katerih pa nima.

Uradniki prodajne divizije v vojnem departamentu molče o stvar. Korupcija je prišla na dan pred dvema tednoma, ko je kongres prelaskal kontrakt s omenjeno družbo v West Virginiji.

FARMARSKA KOOPERATIVA ZA NAKUPOVANJE PREMOKA NA DEREKO

Farmarji na Srednjem zapadu so sklenili kupovati premog direktno od rudniških operatorjev in prihraniti stroške kupniških posredovalcev. Farm Bureau Federation je izdelala načrt za nakup tresh milijonov ton premoga za farmarje. Farmarji prihranijo pri vsaki toni dva dolarja ali skupaj šest milijonov dolarjev.

mo za 40 do 50 centov. Tudi tukaj je jasno, da niso krive rudarske meze, če se premog prodaja po visoki ceni, ampak premog so podražili profitirski elementi.

IZPOVED PRIČE PROTI IZPOVEDI PRIČE.

PRIČA, KI JE BILA BANO 10 ČUVLJEV OD BANDITNEGA AVTOMOBILA, NI MOGLA SPOVEDATI SAOCA.

Neka druga priča se ni mogla ničesar spominjati, kadar je bila v zadregi.

Dedham, Mass. — (Fed. Press). — Neka druga priča je izpoved Mary Eva Splainove o identifikaciji Saecca kot bandita postavila v tako slabo luč, da njena izpoved ni vredna pliskavega ureha.

Hana Behrain, E. W. Slaterjev žena, je pričal, da je bil le deset čevljev od banditov, ko se bežala, in da je videl enega bandita alomaj iz avtomobila kot je dejala Mary Eva Splainova, toda v Saecca ni spoznal bandita, ki je sionel iz avtomobila.

Ta izpoved je zelo važna. Splainova je bila na oknu drugega nadstropja, šestdeset čevljev od beželega avtomobila, in ona je napravila svoja opazovanja, ko so banditi bežali v avtomobilu s največje hitrice, po pet in trideset čevljev li je pa bil razgled zakrit, ker je tam čevljarska delavnica za popravljanje čevljev. Videla je bandita samo trenutek in trdi, da je Saecc človek, ki ga je videla v avtomobilu.

Bahrain je sedel v avtomobilu pred čevljarsko delavnico, uprav nasproti razgleda god. Splainova. Toda bil je petdeset čevljev bliže beželega avtomobila kot Splainova. In prav nič ni oviralo njemu razgleda, tako da je lahko opazil človeka, ki je sionel iz avtomobila. To je bilo pri času, ko je avtomobilu Rulokovskega sistema, v katerem je prostor za sedem oseb. Kljub temu pa Bahrain ni mogel opisati človeka, ki je sionel iz avtomobila.

Deset dni sta sedela obtožena mirno, ko so priče izpovedovali. Opaziti ni bilo na njima najmanjšega gibanja, ko so nekateri priče dokazovali, da je Saecc bil Berardellija. Ali na enajsti dan je Saecc našel svoj glas.

Pričala je mra. Lola Andrews. Stara je okoli trideset let, ločena od svojega sobroga, včas delala kot natakarica, včas pa v tovarni za čevlje. Tistega dne, ko je bilo izvršeno hudodelstvo, je prišla v tovarno Slater in Morill kompanije vprašat za delo. Tukaj je stal avtomobil in v njem sta bila dva moška. Opisala ju je. Ko je prišla iz tovarne, je govorila enim možkoma. Tako je pričala Murahalega, da je, kako lahko pride v tavarano Rino in Hutchins kompanije, ki se nabaja poleg. Ta človek je bil temne barve, njegov spremljevalec je pa bil podoben Švedu.

"Ali ste od tedaj videli tega temnega človeka?" je vprašal pomočni javni tožitelj Harold Williams.

"Mislim, da."

"Kje?"

Dodnevno je prišla v zadrego in njen glas je padel.

"V zaporu in v tej sodniški dvorani."

Po teh besedah je pokazala proti železnemu kurniku, v katerem sta sedela obtožena. Govorila je hitro in tiho, komaj razumljivo in njena govorica je kazala, da meni mlajšega izmed organizatorjev italijanskih delavcev.

"Ali vam jaz tisti mož?" je vprašal glasno, da je zvenelo po dvorani. "Ali mislite mene? Pogledajte me dobro."

Poslušalci so zadržali za trenutek sapo, kajti zgodilo se je tako nepričakovano in hitro, kakor strela udari s neba. Šerif ni potolkel s kladivom, da naj nastane mir, bilo je nepotrebno. Stražnik je porinil Saecca zopet na njegov sedež. Dogodek je minil in kmalu je bil zopet pozabljen, obravnava se je pa nadaljevala.

Izpravljanje po zagovorniku Mooru je pokazalo, da je pričanje (Dalje na 3. strani.

DVA DRUGA SOCIALISTIČNA LISTA DOBILA NAHAJ POST. NE PRAVICE.

Washington, D. C. — Generalni poštni ravnatelj Hays je povrnil pravice drugega poštne razreda listoma "The Chicago Socialist" in "The St. Louis Labor." Oba lista sta bila oropana pravice drugega poštne razreda pred štiri leti, ko je izbruhnil Burlesonov terorizem proti delavskemu štopanju ob času napovedi vojne Nemčiji.

JAPONCI ZDRUŽUJEJO RUSE IN KITAJCE.

Vanderlip pravi, da je vojna med Japonci in rusko-kitajskimi silami neložljiva.

JAPONCI JE LANKO PONE-
TENA S SVOJIM OTOKOM.

London, 16. jun. — Washington D. Vanderlip, voditelj ameriškega sindikata, ki je dobil bogate trgovinske konekcije v sovjetski Rusiji, je večerj odpotoval v New York s parnikom "Olympic".

Vanderlip je pred svojim odhodom dejal v intervjuju, da je po njegovem mnenju vojna med Japonci in Rusijo neložljiva. Ampak Rusija se bo sama v tej vojni. Japonska agresivnost, ki se ne presteje gonaviti v Vladivostoku in Koreji, zbuja Ruse in Kitajce bolj in bolj in čas ni več delez, ko mogočno rusko-kitajski alijansa udari po Japonci in jo prebena s vzhodnega obrežja Azije.

"Rusi in kitajski državniki — je rekel Vanderlip — se strinjajo, da je to nekaj stane, da se pripravi naštati Japonci v Sibiriji in na Kitajskem. Čas pride, ko bo Rusija lahko zalozila Kitajsko s vsem strelivom, kar ga potrebuje za vojno. Rusija in Kitajski lahko pomoteta s Japonci s pevelja njihovih otokev."

London, 16. jun. — Major Philip Lloyd Graeme, ravnatelj prekomorske trgovine, je danes izjavil v nikji sbornici, da v nekaj dneh odpotuje v Rusijo ofieljalna angleška misija, ki ugotovi pro-spekte za trgovino med sovjetsko Rusijo in Veliko Britanijo.

Washington, D. C. — Tukajnji angleški poslanik Geddes je prejel iz Londona vest, da pride Leonid Krasin, ruski sovjetski trgovinski komisar, kmalu v Združene države v svrhu pogajanj za trgovino.

PROHIBICIJA SPREJETA, DENAR ZA UVELJAVLJENJE PROHIBICIJE PA NI DOVOLJEN.

Springfield, Ill. — Legislatura je sprejela ostro prohibicijski predlog in od gubernerja je zdaj odvisno, če postane postava. Ko je pa bilo treba dovoliti sto petdeset tisoč dolarjev za uveljavljanje prohibicije, je senat rekel "ne." Če gubernor ne vetira predloge, tedaj bomo imeli v Illinoisu izredno strog prohibicijski zakon, a nikogar ne bo, ki bi pazil na to, da se državni prohibicijski zakon tudi izvede. Ta zakon namreč prepoveduje zdravnikom predpisati pivo in vino kot zdravilo.

Zdravniki iz vseh krajev Illinoisa protestirajo proti predlogi in večji zdravniška deputacija je odšla v glavno mesto, da apelira na gubernerja, da predloge vetira.

Protisalonska liga je notindan na delu, da gubernor ne vetira predloge in da legislatura za uveljavljanje postave dovoli potrebni drobiž.

VREME.

Chicago in okolica: V soboto jasno in vroče. Južozapadni vetrovi. Temperatura v zadnjih 24 urah: najvišja 85, najnižja 74. Bolnee izide ob 5:14, zaide ob 8:27.

ALI DOBI GOMPERS PROTİKANDIDATA?

TO VPRASAJE SE NI KDAJ RINJALO.

Jasno na ja, da se Gompers ne bo podal brez boja, kadar pride vprašanje ljudskega lastništva na dnevni red.

Denver, Colo. — Kljub temu, da konvencija traja že nekaj dni, še ni prav nič saneljivega, da se Gompers in Lewis spoprimeta, kdo bo bodoči predsednik Ameriške delavske federacije. Gompers se je nastanil v ofieljalnem glavnem stanu v hotelu Albany, Lewis ima pa svoj glavni stan v hotelu Brown Palace. Shitjo se govorice v obeh taborih, da Lewis pada v strateškem trenutku izjavo, da on ni kandidat. Ravno tako se pa alitjo glasovi, čeprav pada to izjavo, da pride vseeno na nominacijsko listo, ako je pričakovati kaj veliko glasov.

Irsko vprašanje ima prav malo stika s vprašanjem, kdo postane bodoči predsednik Ameriške delavske federacije. Kljub temu, da je konvencija v Montrealeu izrekla, da je za to, da železnice postanejo splošna ljudska last in da se na železnice uvede demokratična uprava, nima eksekutiva v svojem poročilu besedice o Plumbovem načrtu za nacionalizacijo ameriških železnice, ali da priporoča, da železnice postanejo splošna ljudska lastnina.

Eksekutiva samo griporoča, da odobri, obtožilo in treh strank, prišlo železniško vprašanje. Ta odobri naj bi ostal in enega štavlja avtomobilov delavcev, lastnikov in javnost. Eksekutiva se razume, da priporočilo eksekutivne ne zadovoljuje železnikarjev. Železnikarske organizacije bodo torej pomorane nastopiti proti Gompersu. Ali znano je, da se Gompers ne bo podal brez boja, ko pride to vprašanje na dnevni red. To vprašanje se bo reševalo najbrj čelo prihodnji teden.

Poročilo eksekutivne se pa obrača tudi proti socializmu, komunizmu in sploh proti vsaki revolucijonarni doktrini. Poročilo obsega devetdeset tisoč besed in devet tisoč besed je posvečenih ožigovanju sovjetske Rusije in ruske boljševiške stranke. V tej kritiki je opaziti nit, ki se vleče skoz vse stavke, da se namerava je komunizti polastiti se Ameriške delavske federacije.

Nasprotovanje eksekutivne proti socializmu in vsaki drugi revolucijonarni doktrini je povedano da posebej v tri tisoč besedah. Najer eksekutivne pripoveduje, zakaj je proti pridruženju k Mednarodni federaciji delavskih strokovnih organizacij. Eksekutiva pravi, da je Mednarodna federacija delavskih strokovnih organizacij revolucijonarna. Ameriška delavska federacija pa ni.

To poročilo je pri mnogih delegatih hvalalo nejevoljo, kar lahko povzroči, da bodo nekateri delegatje trdno prišli eksekutivni, po katerih je ni nihče vprašal in o katerih Ameriška delavska federacija kot celota ni izrekla še svojega mnenja.

DUGOVNIK, PRIČA PROTI SVOJIM SOKRIVOM PRI ROPU.

Toledo, O. — Pri tukajšnji sodniški obravnavi proti osebnajstim obtožencem, ko so zapleteni v znan milijondolarski rop, je rev. Anton Gorek iz New Chicago nastopil kot državna priča v aredu. Gorek je tudi med obtoženel, toda državno pravdnikstvo ga zdaj rabi za pričo proti njegovim sokrivcem. Duhovnik Gorek je bil sretiran na izpoved Litvinko Vande Arbutysove, da mu je ona izročila \$65,000 v ukradenih zlatolnicah svobode. Gorek je zakopal bonde na dvorišču svojega farovla. Vanda je tudi med obtoženel.

RUDARJI V ANGLIJI ZAVRO-LI POGOJE LASTNIKOV RUDNIKOV.

London, 16. jun. — Prvo poročilo o izidu glasanja med stavkujočimi rudarji o najnovejši kompromisni pogodbi s lastniki rudnikov pokazuje, da so rudarji zavrgli pogoje. Rezultat se glasi: 22,242 glasov proti pogojem in 6977 glasov za pogoje. To pomeni, da se bo stavka rudarjev, ki traja že tretji mesec, nadaljevala. Popolni izid glasanja bo objavljen jutri.

GRŠKA OFENZIVA SE VEDNO NA PAPIRJU.

"Neutrlni" Angliji groze s vojno, ako se kemalisti lotijo Carigrada.

ENTENTA JE DOVOLILA GRKOM, DA SHELJO OFERIRATI V ORNEM MORJU.

Carigrad, 16. jun. — Angliji so posvarili turške nacionaliste, da vsake njihov poskus osvoboditve Carigrada bo pomenil vojno s Veliko Britanijo. E Maite je dospela brigada angleškega vojaštva na izsidako fronto v svrhu, da ustavi prodiranje turških čet proti Carigradu. Grške čete, ki so bile v izsidu, so prepusile svoje potojanke Grkom in se umaknile proti jugu.

Grška ofenziva na subem še ni pričela, toda zaleti ima vsak čas. Najzeta grška divizija v izsidu na obali Marmaraskga morja, je zadržala svojo Brita kitakim vojskovnikom, ki imajo nalogo braniti Carigrad.

Zavezniki kombarji v Carigradu so dovolili Grkom, da smajo njihove bojna ladje operirati v Marmaraskem morju skusi Bospor in v Ornem morju do Batuma v Georgiji. Grki imajo za te operacije petindvajset ladij pod vodstvom admirala Ipitina, čigar zastavna ladja je "Averov". Ententa upa, da bo grška flota preprečila transportiranje munkele iz ruskih pristanišč v Anatolijo, izključeno pa ni, da se ne bi grške ladje spopadle s ruskimi subminkami.

Vlada turških nacionalistov v Angori je zavrgla pogodbo, katero so njeni zastopniki izdelali v Italijo. Angorska vlada je predložila Italiji popolnoma nove pogoje.

SIVI POSTAVODAJEC OBTOŽEN SE ENKO POSTNEGA ROPA.

Chicago, Ill. — Z aretacijo "Big Tim" Murphyja zaradi poštne ropa na Polkovi ulici in prijetem mož, ki so odgovorni za poštni rop enega miliona dolarjev v Toledu dne 17. februarja, čutimo, da je uničena sarota, ki je stala vlado v minoleu letu več milijonov." Te besede je izrekel pomočni zvezni javni tožitelj John E. Northup.

Is te izjave sklepajo nekateri, da je bil Murphy vodja poštne ropov, ki so bili izvršeni tudi zunaj Chicagoa.

V enem samem mesecu je bila pošta v srednjem zapadu po oeni poštarka Carlieja okradena za en milijon dolarjev.

ČUDEN VZROK ZA SAMO-MOR.

New York, N. Y. — Tukajnji listi poročajo, da je neki George Korae, bivši ameriški pešec, akočil s williamsburgskega mosta v reko, ker sta ga dva njegova prijatelja dražila, da je "rmen," kar toliko pomeni kot strahopetec. Rešili so ga s čolnom po hudem boju, toda Korae je zadobil težke nožranje poškodbe. Ljudstvo ne verjame, da je to pravi vzrok za poizkušeno samomor.

PROSVETA

GLASNIK SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOTE

GLASNIK SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOTE

Cena oglasov po dogovoru. Rokopisi se ne vrnejo.

Naročništvo: Zedinjene države (vključno Chicago) \$5.00 na leto, \$2.50 na pol leta in \$1.25 za tri mesece; Chicago \$8.50 na leto, \$3.95 na pol leta, \$1.95 za tri mesece, in za tujino \$10.00.

Naslov na vso, kar ima stik s "PROSVETA"

"PROSVETA"

2857-58 So. Lawrence Avenue, Chicago, Illinois.

"THE ENLIGHTENMENT"

Organ of the Slovene National Benefit Society.

Owned by the Slovene National Benefit Society.

Advertising rates on agreement.

Subscription: United States (except Chicago) and Canada \$5 per year; Chicago \$8.50, and foreign countries \$10.00 per year.

Datum v odlopažu n. pr. (čl. 21) poleg volje lastnika in naklada, da vam je s tem določeno, da se vse, kar je objavljeno v "PROSVETI", šteje za avtorsko delo, da se vam to uveljavlja.

UBOGI TUJEZEMCI, VSEGA SO KRIVI.

Kadar kdo pride v zadrego zaradi zagovora in pravih argumentov, tedaj odvali krivdo na tujezemce. To ni samo navada v Združenih državah, ampak tako je po vsem svetu. Tujci so krivi, tujci, je fraza, s katero omamijo navihani privatni bizniški interesi ljudsko maso, da ne opazi, da prav ti interesi drže obe roki v ljudski žepih in pobirajo iz njih, kar se pobrati da. Se ni dolgo, ko smo čitali v časnikih, da tujezemski delavci hujajo mirne in poštene italijanske delavce, da stavkajo. Tako pesnik smo slišali peti v Franciji, Angliji, Švedski in v drugih deželah že tolikrat in tako glasno, da je človek vprašal nehoti samega sebe, kje so pa vrage domači delavci, če po vsem svetu le tujezemci hujajo delavce v stavke.

Amerika seveda ni nobena izjema v tem oziru. Če nastane brezposelnost, so jo zakrivil tujezemski delavci. Ako so v kakšnem mestu padli po siromašnih zamorcih, so zopet prebivalstvo nahujkali tujci. Ako je pšenica slabo obrodila, so tujci s svojim brezbožnim obnašanjem razžalili Boga, da je kmete kaznoval s sušo, kobilicami ali drugimi ujmi. Kadar delavci zastavljajo, se pa samoposobi razume, da so ti preklicani tujezemci nahujkali delavce, da strdajo s svojimi družinami vred in zahtevajo od podjetnikov povišanje mezde ali pa skrajšanje delavnika. Za vse, kar se zgodi in škoduje, so krivi tujezemci, tako da nazadnje res mislijo ljudje, da so vse ječe napolnjene s samimi tujci, v ječah pa ni niti enega domačina.

Ta fraza o tujezemcih, ki dolži tujezemce vseh najhujših hudodelstev doli do najmanjšega prestopka, je metodna. Njen namen je, da se nekaj sugestira ljudstvu, kar ni res, da se tako prikrijejo pravi vzroki.

Tako so ob izpору mornarjev prinesli bostonski šmokavarski list senzacionalno vest, da se tujezemski agitatorji poslužajo mornarske stavke, da uničijo ameriško trgovsko mornarico.

Seveda privatni bizniški interesi, ki lastujejo ameriške trgovske ladje, molče o faktu, da so vprav oni odklonili, da imajo pri sprejemanju mornarjev na ladjo prednost Američani. Privatni bizniški interesi sploh ne marajo ameriških mornarjev na ameriških ladjah in takih, ki so vzeli prvi državljanski papir, ker se ne zadovoljijo s stakimi življenjskimi razmerami, v kakoršnih so navajeni živeti kitajski in indijski kuliji.

ZAKAJ SE VRŠE PREISKAVE?

Preiskovalci meddržavne trgovske komisije zaslišujejo ravnatelje in druge višje uradnike newyorške centralne železnice, da doženejo, če so povzročili izredne izdatke, ker so oddali popravila privatnim podjetnikom. Neki preiskovalec je vprašal F. H. Hardinga, vrhovnega inženirja, če je prinesel s sabo gotov zapisnik ravnateljskih sej, kot mu je naložila komisija. Odgovoril je, da ni prinesel zapisnikov. Odvetnik komisije je predlagal, da se mu naloži, da prinese zapisnike, odvetnik kompanije je pa seveda ugovarjal temu predlogu. In komisija je odločila, da mu ni treba pokazati teh zapisnikov.

Kaj je bil vzrok, da je advokat komisije predlagal, da se pokažejo zapiski?

Vse železnice kriče, da je treba znižati delavske mezde, če ne, preti železnicam bankrot. Ti zapisniki so imeli dokazati, da železniške družbe zvišujejo plačo višjim uradnikom, med kem ko krepko kriče, da je treba znižati mezdo železniških uslužbencev.

Če se hoče dokazati, da železnice res ne morejo izhajati s sedanjimi prejemki, tedaj mora biti preiskava tako stroga in podrobna, da ne ostane najmanjši dvom, da so železniška ravnateljstva podzela vae, kar je bilo treba izvršiti, da se ne meče denar po nepotrebnem proč in da se prihrani, kolikor je največ mogoče prihraniti na obratnih troških. Železniške družbe se upirajo taki preiskavi. In ta odpor vzbuja med ljudstvom opravičen sum, da železniška ravnateljstva ne gospodarijo tako, da bi se njih gospodarstvo lahko imenovalo vzorno.

Ako se preiskave o železniškem gospodarstvu ne vodijo tako, da nudijo popoln vpogled v gospodarstvo železniških družb, je škoda denarja, ki se izda za take preiskave, ker koristijo toliko kot Blažev žegen.

DOPIŠI.

Puebla, Colo. — Ni se bilo dopisa in naše nasebine, ki je 12 milj severno od Puebla. Tu so večinoma sami farmarji in sem edini Slovencev med različnimi narodnostmi, kakor Amerikanci, Italijani in Slovaki. Leta 1919. 25. decembra, torej ravno za Božič mi je požar uničil vse, tako da sem bil brez. Danes nisem nič na boljšem. Dne 3. t. m. sivečer, ko smo najljepše spali, je prišla povodnja, in mi uničila 40 akrov posejane polja, odnesla mi je plev, nekaj živine, kokoši in poljake orodja, tako da sedaj nimam nič. Kar se tiče mesta Puebla je grozno razdejano. Središče mesta, da kor tudi okolica je vse sama razvalina. V oddelek mesta, kjer je bila jugoslovanska nasebina se ne pozna niti na katerem kraju so bila poslopja. Potrebni smo podpore, od katere smo tudi sedaj odvisni. — John M. Stanich.

Jackson City, Ill. — Čitajoč vaše našega naroda v Pueblu in njegove prošnje, da se mu pomore v tej bedi, je naše društvo Jonathan M. 81 SNPJ. na svoji zasednji seji dne 12. junija odločilo, da nakaže iz blagajne \$20 za pomoč nevarnikom. Istosamo sva bila jaz in brat John Blivnik odbrana za pobiranje milijardov v isti namen.

Obšla nima niti polovice vseh rojakov in se sva zbrala 337. kljub vsem današnjim tako slabim razmeram. Ta denar je bil takoj nakašan na brata predsednika S. N. P. g. V. Calankarja, kar vemo, da je vsaki dolar toliko več vreden čimprej ga imajo prizadeti na razpolago. Ko sva hodila po ulicah, sem pri nabiranju zapasili, tako zelo boli vsakega brata in sestro nasreča onih v Pueblu. Vsakdo bi bil daroval več, toda današnja slaba razmera se obdajajo, v toliko meri, da ljudje kmalu sami ne bodo imeli za borbo življenja. Prosil bi tudi brate, da se vrnite, naj oporite, da jih imajo mnogi naznanil koliko je kdo daroval, to radi tega, ker s nabiranjem je nismo gotov. Zahvaljujem se vsem, v imenu naše raje v Pueblu, za darovane denarje. Poznam tudi, da se kolikor mogoče, imamo po Mirni Ameriki za pomoč, ker človeku, ako čita o oni nesreči se laže ječe kar od strahu pred tako katastrofo. Ne bilo bi škoda, onega velikega Jena, katerega je krhilo vodovje in prihrvelo s vso silo na dan, škoda je nevarnih Ertev. Pri vsakem takem slučaju moramo mi bedno ljudstvo trpeti največ. Tako moramo tudi drug drugemu priskočiti na pomoč, ker se mogoče ničesar ne smilimo. Bogataši se seveda v taki nesreči skrivajo in razpijejo potom svojih agentov, da se je narod pregrešil napram Bogu; zato ga je Bog kaznoval.

Od vseh držav, kjer prevladuje enaki režimi, čujemo dan na dan o kakih nesrečah le od ene ni nikake vesti. To je Rusija. Tam se ne dela za profit, temveč za dobrobit naroda. Za vse grehe, katere so Rusi napravili, pa jih Bog noče kaznovati. Morda nam kaže nekdo enako solame. Treba je zato dela. — I. Shragal.

West Frankfort, Ill. — Nerač, ali nemogoče mi je še dalje prenašati razne napade na soc. stranke ali na sodruga Kristana Ethelna, ki ga imajo nekatere osebe vedno na jeziku, kako je on od delavskih žuljev nabral tu v Ameriki in sedaj kandidira za ministra v Jugoslaviji. Dobro poznam sodruga Kristana, kako je on živel tu; kako je moral on opravljati dela, kakor kak drug industrialni delavec in on ni delal samo s rokami, delati je moral tudi duševno. Sedaj pa se dobi izmeček sloveske družbe, ki blati tega neumornega delavca s tem, da je je odkuril v Jugoslavijo, ko je odnesel od S. R. Z. zbrani sklad, ter se sedaj tam poganja za različne stolčke in portfeje. Kajla je danes mnogo takih ljudi, ki se le malo zanimajo za prave liste. Tu je mnogo takih, ki vzamejo list v roke a ne da bi se poglobili v čtivo, ga vržejo zopet proč. Onim, ki sejejo samo razkol pa verujejo in tako končno samo ne vedo kam pripadajo. Ne dajte se torej zapeljati od onih, ki imajo na ustih meč, a gledajo samo to, da bi nas razdvajili, da smo brez moči. Gledati moramo, da smo združeni, ka-

kor na naši nasprotni strani razne meščanske stranke, ki delujejo z roko v roki. Proletariat bo le takrat močan, ko bomo vsi združeni ter tako lahko kljubovali proti našemu nasprotniku. Ne pojdite torej na huanec raznim bujskalcem, ki se poslužujejo vašega sredstva samo da bi vas odvajali pravi ideji. Proti njim se bojujmo do onega časa, ko bomo lahko z volilnim listkom pokazali pred vsem svetom, da le dosedaj zasirani delavci je pravi vzdrževalec sveta; in takrat bo njih moč strla. — Porodovalec.

Witt, Ill. — Naznapim vsem znancem tužno vest, da je moja mati Terezija Skerbinček dne 28. maja po kratki toda mučni bolezni v starosti 50 let zaspala v miru. Zapušča žalujodega moža, dva sinova Luisa in Tonija ter hčere Marijo, Marbaro, Emo, Lujžo in Rozo. Bila je vsem skrbna mati, katere svet ne more nadomestiti in katere izgubo prizadeti zelo hudo občutijo.

Pokojnica pa ni bila mati samo svojim otrokom, temveč cel okolič, kar potrjujejo številni veneli in mnogobrojni obiski na zadnji poti.

Hvala g. Jermanovi Tonici Simončič, družini Didlog, g. Kirhwood in Davison za krašno venčo in vsem ostalim, za venčice in za tolažbo v tužnih dneh. Najboljše hvala torej vsem, a še draga naša mamica pa počivaj sladko v tej tuji zemlji, ker ti žrelo avtoratov in mogetev ne privoščijo lastne gruda. — Louis Skerbinček.

LISTNICA UREDNIŠTVA.

A. Orlovich, Pittsburgh, Pa. — Obe prvi besedi sta bili tolikrat pojasnjeni v raznih vesteh in člankih, da sta popolnoma razumljivi. Povedano se bile najmanj stokrat zahteve obeh struj, ki sta ekstremno nasproti, da bi vsaka medaljna razlaga ne povedala nič novega.

Glede tretjega vprašanja se omenita na gl. tajnika, ki Vam bo zavezo gotovo prav rad pojasnil. Uredništvo se pa utika v take zadeve.

Galico se imenuje "blue vitrol" ali "sulphate copper". Dobite jo povsod na prodaj, kjer prodajajo železna gnojila. Apsent dokaz bo najbliž pomenu Calcium nitrate, kajti v slovenščini rabijo dostikrat besedo "dušik" nepravilno. Najbolje je pa, če pustite zemljo priklaki kemično pri državnem poljedelskem departamentu ali se pa obrnite na svezni poljedelski departament. Vsa okraj (County) ima svojega poljedelskega agenta, ki Vam bo rad svetoval v vseh zadevah, v katerih se obrnete nanj.

Kadar bo zemlja kemično preiskana, Vam bodo naznanili, kakšna gnojila potrebujete. Če gnojite kar tjeviden s umetnimi gnojili, lahko gnojite s takimi gnojili, ki jih ima zemlja že preveč v sebi. Tako delate škodo sebi.

Galico pa lahko kupite, ker galico služi za pokendavanje mrtna. Razpustite je v vodi in s tak pripravljeno vodo škropite. Za škropanje morate kupiti potreben aparat, ki pa mora po velikosti odgovarjati Vaši potrebi. Galico prinesejte malo apna, da se prime listov.

ŠEST STO STROJNIC ZA IR-SKO ZAKLONJE.

New York, N. Y. — Colinski uradniki so zasegli šest sto modernih strojne in na stotine mehanskih delov, o katerih sodijo, da so bile namenjene za Irsko. Orožje je bilo odkrito na ameriškem parniku "East Side."

Policija je prišla na parnik a sodniško tiralnico, katero je zaplenel neki Frank Williams, ki je trdil, da so mu bile strojnice ukradene dne 11. junija.

Policija odnese orodje na policijsko sodišče, ki ima dobiti, čikava je lastnina.

Kdo je ta Frank Williams, je neznan. Nekateri sodijo, da je dektiv, njegov zagovornik pa trdi, da je trgovec s munijco in da mu je malo znano, o njegovih kupcih.

Iz Washingtona prihaja vest, da je justni departament naložil newyorškim zveznim oblastim, da uvedejo preiskave o zasebnem orožju.

Delavski list je čila, s katero razuma val nasprotnik.

Če ljudje po sebi sodijo socialne razmere.

New York, N. Y. — V magistrnem sodniku John Kochendorferju se je pojavila svitla svedca, ki napravi mir med vsemi zakonskimi pari, katere bo doseglja njegova sodba.

Sodnik si tolažbi rešitev zakonov, ki so jih predložili. On pravi: vsi vsi prepri v bliji je kriv navadno soprog. Sedem osmin od vseh zakonskih prepriov zakri-ve morje. Zategadelj ne bo več moč pošiljati v zapor, ampak jim bo dal na izbiro, da akoni teden dni vije eno iz sledečih nalog:

Kuhanje zajtrka vsako jutro.

Oskrbna otrok za eno uro vsaki dan.

Kupiti vsaki dan sladice in ovojice za otroke.

Ostati ponoči doma enkrat v tednu.

Ob nedeljah spremiti ženo in otroke do polnoči v cerkev, popoldne pa na sprehod.

Dovoliti se naj ženi, da vodi finance.

Prične naj se s vlogo na banki.

Čakaj naj se na leno, mesto da reče ženi, da naj čaka nanj.

Vsaki dan naj enkrat ponovi svoji soprogi svojo zakonsko obljubo.

Umivanje posode vsaki večer.

Kochendorfer pravi, da je malo moč, ki posnaja monotonost življenja žene in se zavedajo, kako mora hraniti, da izhaja s majhnim zaslužkom.

Veliko moč se zaveda, da je življenje delavske žene izredno monotonno, a sdi se, da sodnik Kochendorfer ne ve, da si delavec ne odmeri zaslužka, ampak njemu za delovni njegov dohodek.

Je nazadnje sodnikov zaspevdi se posneti, da sodnik Kochendorfer misli, da vsi delavci prejema-je tako visoko mezdo kot on, in da lahko do svojih jutraj teče v postelji. Delavci so navadno že jutraj ob sedmih v tovarni. In če se ima vzdržati daleč, mora biti še ob petih jutraj na nogah. Ali naj tak delavec še jutraj ob šilih ali petih spodi svojo družino iz postelje, da jim bo skuhal zajtrk? Kaj na če je delavec svobodni-alec, kdo ga mora prisiliti, da pojde s svojo soprogo v cerkev?

Zapovedi, katere je izdal sodnik Kochendorfer, so mogoče do-bre za take ljudi, ki prejemajo tako visoko mezdo kot sodnik in ki tudi tako malo delajo, kajti vprav te zapovedi ogroze, da si-ma sodnik najmanjšega pojma o monotonem, trudapolnem in duha ubijajočem tovarniškem delu.

Da je danes toliko zakonskih razporok, ni iskati vzrokov v tem, ker so na svetu slabi in dobri ljudje, ampak ti vzroki so v današnjem sistemu in teh je ved ko sto. Žena bo postala svobodna in enakopravna s mošcem, kadar pa-de sedanjí sistem, ki je kriv, da-va milijone moš in žen živi v suž-nosti zaradi tega, da lahko majh-no številno milijardierjev in milio-narjev živi udobno življenje. In če je sodniku res kaj do tega, da žena postane enakopravna s moš-čem, tedaj se naj bojuje za social-isti vred za odpravo krivičnega družinskega reda in za boljšo in-avila bodočnost vse sloveske družbe. Njegove zapovedi ne bo-do odpravile zakonskih prepriov s tega sveta, dokler postoji se-danji krivični družinski red. O tem se preprija mogoče tudi sod-nik, če v bližnji bodočnosti, ko o-pazi, da je ravno toliko zakon-skih prepriov, kot jih je bilo, predno je izdal zapovedi, o kate-rih je bil prepričan, da prinesejo zakonsko arečo.

D'Annunzio pripravljiva nev pad.

Rim, 16. jun. — Tukaj se je raz-nela vest, da se d'Annunzio pri-pravlja na novo ekspedicio na Reko. Ekspedicio bo vodil prej-šnji d'Annunzio mornariški po-večnik. Italijanska vlada je sto-čila potrebne korake, da prepre-či nove strasti.

Ipak polidragost milijona ang-liških delavcev odlošča.

London, 16. jun. — Delodajalec v strojniški industriji, ki so hoteli večraj izpreiti 1.500.000 delavcev, ker nočejo sprejeti nižnjaja me-zde, se na pogovornje delavske-ge sindikate MacNamare odloči-lye, da komez jenijo. Delodajal-ci upajo, da bodo strojniki v ten-časn sprejeti njihove pogoje.

Sinfajnovci umrtiti dva vojuna.

Dublin, Iraka, 16. jun. — John Kane, upokojen polieist in ribiški nadzornik, je bil večraj ustreljen. Njegovo truplo je bilo najdeno v gozdu blizu Listowela. Najdeno je bilo tudi truplo kmata Boyleja v okolici Killeenja. Na obeh mrl-ih je bil listek s napisom: "Spo-štan krivim vojninstva in ustrel-jen po irski republikanski arma-di."

Sinfajnovci se zdaj pogostoma poslužujejo min na cestah, po ka-terih Angliji prevajajo svoje patrulje. Večraj so bili nevarno ranjeni Mirje Angliji, dva častni-ka in dva konštablerja, ko je eksplodirala mina v česti, po ka-teri so se vozili.

Konvencija Ame-riške delavske federacije.

Denver, Solo., 16. jun. — De-legacije dveh unij zahtevajo, da konvencija obrže sklep Gompera in eksekutive glede izstopa fede-racije iz strokovne internacionale in da se federacija ponovno pri-ključi internacionali v Amsterdamu. Organizaciji, ki zahtevata priključenje k internacionali, sta Mednarodna unija strojnikov in Mednarodna zveza kurjačev ter mazilcev. Tozadnja resolucija je bila izročena odseku za medna-rodne stvari, na čelu katerega je Gomper. Vseled tega se pričakuje, da odsek zavrže resolucijo. Fred Hewett, predsednik delegacije strojnikov, napoveduje oster boj za resolucijo.

Organizacija železniških delav-cev na proga in v delavnicah, ki šteje 250.000 članov, je pripravljena na boj za ponovni sprejem v federacijo. Organizacija je bila suspendirana leta 1919, zaradi delokrožnega spora s tesarsko u-nijo.

Svet strokovnih unij v San Franciscu zahteva v resoluciji, da federacija pošlje protest na vladni departament za delo proti vltio-tapljanju Kitajcev v Kalifornijo. Vsak mesec je vltiohapljenih v-vprečno 800 kitajskih naseljenecv. Resolucija se glasi, da sovražniki delavskega žela delujejo za od-pravo zakona, ki izključuje kitaj-ske naseljenecv, ter ga sistematično krhijo.

Druge resolucije, ki so bile predložene večraj in danes, zahte-vajo, da se Ameriška delavska fe-deracija na temelju preiskave prepriča, dali banke in zavaroval-niške družbe vporabljajo denar unij za boj proti delavskim stro-kovnim organizacijam v sedanjí kampanji za odprto delavnico. Na milijone dolarjev denarja, ki je lastnina strokovnih unij, je nalo-ženo v bankah, ki obdelujejo v boju proti delavstvu. Predlagate-lji resolucije zahtevajo, da fede-racija ustanovi svojo banko v vseh mestih, kjer so njene unije, in u-nijski delavci naj bodo delničarji, preostanek kapitala naj se pa po-bori kot pokojnina za delničarje, kadar dosečejo določeno starost.

Železničarji se predložili rezolu-cijo za nacionaliziranje in de-mokratsko upravo železnice.

Druge resolucije zahteva, da se kongresu odvzame oblast napo-vdi vojne in izroči ljudstvo v do-datkom k ustavi. O napovedi voj-ne mora glasovati ljudstvo in vsak volilec se podpisuje na glasov-nici; če se večina izreče za vojno, pokliče vlada pod orožje najprvo tinte, ki so glasovali za vojno, in potem šele pridejo na vrsto oni, ki so glasovali proti. — To rezolu-cijo je predložil S. H. Gardner, zastopnik Centralne delavske u-nije v Cleburnu, Tex.

Prohibicija je tudi na progra-mu. Ena resolucija predlaga, da se Volsteadov prohibicijski zakon spremeni toliko, da se lahko vari in prodaja pivo, druga pa, da kongres predloži vprašanje prohibicije ljudstvu na splošno glasovanje.

Predloženo je našt 24 delavske univerze, na katerih se naj vežba-jo voditelji za organizatorično de-lo v delavskem gibanju.

Farmarski narodni svet je po-slal konvenciji brzojavko, zago-tavljajoč federacijo o kooperira-nju farmarjev s industrialnimi delavci za doseg idejalev eko-nomske, industrialne, agrikultu-rne in politične svobode. Brzojav-ka povdarja, da prava svoboda delavcev zavisi od odstranjenja vseh producentov v tovarnah in na po-lju.

Sinfajnovci umrtiti dva vojuna.

Dublin, Iraka, 16. jun. — John Kane, upokojen polieist in ribiški nadzornik, je bil večraj ustreljen. Njegovo truplo je bilo najdeno v gozdu blizu Listowela. Najdeno je bilo tudi truplo kmata Boyleja v okolici Killeenja. Na obeh mrl-ih je bil listek s napisom: "Spo-štan krivim vojninstva in ustrel-jen po irski republikanski arma-di."

Sinfajnovci se zdaj pogostoma poslužujejo min na cestah, po ka-terih Angliji prevajajo svoje patrulje. Večraj so bili nevarno ranjeni Mirje Angliji, dva častni-ka in dva konštablerja, ko je eksplodirala mina v česti, po ka-teri so se vozili.

11

